

men vsega tega, kar so učili. V tem obziru je bila ta šola popolnoma podobna cerkveni šoli pretečenih stoletij. Zraven tega so tudi podučevali manjše šolarje v latinskem jeziku. Latinski jezik, je bil učni jezik, ko so germanske plemena v rimske dežele se bile naselile. Ker je pa bilo naselnikov po južnih deželah manj, kakor domačih, tako pa te navade niso mogli ovreči, in pred ali potlej so se mogli deželnega jezika poprijeti. Iz tega se tudi lahko vidi, zakaj da je po evropejskem jugu germanski jezik počasi popolnoma zginil; le kaj malega se ga je ohranilo v rimskem ljudskem jeziku, in počasi se je spremenil v znane jezike, kakor v laškega, francoskega in španjolskega, kateri so iz rimskega jezika izpeljani. Ljudstvo tistih časov je tudi psalme v cerkvi na glas pelo; tedaj so se mogli latinskega jezika učiti, in sv. bukev ni moglo v drugačnem jeziku brati, kakor v latinskem; tedaj jim ni družega kazalo, kakor jezika starih Rimljanov se učiti. Tedaj se lahko povzame, zakaj da je cerkveni zbor zapovedoval, da naj duhovni dečke vadijo v petji psalmov in v branji sv. bukev.

(Konec prib.)

P a š n i k.

Kako postanejo otroci vnemarni do sv. vere in do verskih šeg. To se zgodi 1. ako so otroci v prezgodnji mladosti ali pa predolgo časa pri cerkvenih obredih; če tedaj kdo nič ne razume tega, kar se godi, mu postanejo cerkveni obredi dolgočasni, ter se za nje ne zmeni.

2. Ako se otroci prepozno k spolnovanju vere priganjajo.

3. Ako se tako ravna, kakor se otroški naravi ne pristaja, — če se jim hoče vse dokazati, ter vera tako prednašati, da bi jo s pametjo razumevali, ker jo morajo marveč z nedolžnim sercom objemati.

4. Ako se morajo zato veliko iz glave učiti, da bi kerščanski nauk dobro znali in dober klas v njem dobili. —

O s a d j o r e j i.

(Konec.)

Cepljenje.

Orodje pri cepljenju je: mala žagica, močan, prav ojster zakrivljen nož, — majhen, ojster nožiček, — en večji nož s široko

in tanko klinjo, da se divjak ž njo lahko prekolje, — leseno kladevce, da se nož v sklad zabije, — terda lesena zagojzdica, da se ž njo razpoka preži, dokler se cepič vanjo ne vtakne, — povoščeni in nepovoščeni trakovi in cunje, da se divjak obveže.

Cepi se pa z mladikami žlahtnih dreves, ki pa morajo biti enoletne iz verhnih vej rodovitnega drevesa.

Cepiču se navadno trije popki pusté, in nad tretjim naj se cepič odreže. Če je pa divjak močan, se mu pa sme tudi več popkov pustiti.

Češnjam se mora cepič cel pustiti; da pa preveč vejic ne požene, naj se mu razun verhnega popka vsi drugi poščipljejo.

O popkih nam je v vlaškem „Uč. Tovaršu“ verli sadjorejec g. L. P i n t a r prav lepo razložil.

Cepiči se morajo zgodaj dobiti, preden še kaj drevesa poganjajo. Ti se vkup zvežejo; zapisati pa se mora na nje ime, da se potem tudi vé, kaj je kdo cepil. Ohranijo se pa cepiči tudi lahko do kresa, ako se na odlomljenih koncih v klet v perst postavijo.

Jaz sem cepil le samo po čveterem kopitu, namreč: z nakladom, v liso, za kožo in v sklad.

1. Kako se z nakladom cepi.

Z nakladom cepiti je nar lože, nar hitreje in nar lepše. Cepi se pa tako le: Vzami cep v levo roko, ga primi s prvimi tremi persti, in odreži ga sprekoma pol drugi palec dolgo od ene strani do druge; potem ravno tako poreži divjaka tam, kjer je s cepom enako debel. Ko sta cep in divjak porezana, se položita eden na drugega tako, da koža na koži, les na lesu leži. Potem pa naj se cepič in divjak s povoščenim trakom prav dobro povijeta.

Kadar drevesce eno ped dolgo mladiko naredi, se mora trak odviti, da se v les ne zajé.

Za to cepljenje so pa le večidel iz pešek zrastle drevesca, ki so debele, kakor kako pisavno pero. Iz vertne šole poruvane pa lahko doma na gorkem cepiš.

2. Kako se cepi v liso.

Cep se vzame v prve tri perste leve roke; na debejšem koncu se prekoma pol drugi palec dolgo od ene strani do druge poreže, kakor pri cepljenju z nakladom, potem se cep

oberne, in se mu na porezi pičlo do steržena rana naredí. Divjak naj se odžaga ali odreže; cepičeva rana naj se na divjaka tako pomeri, da rana sloni na verhu odžaganega divjaka. Na divjaku se od spodaj ravno taka rana naredí, kakoršno ima cep; potem se cep na divjakovo rano tako pritisne, da vso zakrije, ter se cepič in divjak s povoščenim trakom terdo povijeta.

Če divjak ni debelši kakor mezinec, se mu dá samo eni cep; toda tista stran, kjer ni cepu, naj se nekoliko pošev odreže, da divjak hitreje rano zalije. Če je pa divjak precej debel, se mu privežeta dva cepova, na vsako stran eden. Trak naj se še le drugo pomlad odvijje.

To cepljenje se pri drevescih rabi, ki so že predebeli za cepljenje z nakladom.

Posebno se česplje, marelice ali slive na to vižo najraje primejo. Jaz bi vsakemu svetoval, da bi česplje, marelice, mirabele, in vse, kar se ne rado prime, v liso cepil.

3. Kako se cepi za kožo.

Odžagaj divjaka, in ga po verhu gladko poreži; potem pa tudi na divjaku pol drugi palec od verha proti tlam kožo prereži. Za prerezano divjakovo kožo vtakni plošnato, nalašč za to narejeno leseno zagojzdico, da se koža od divjaka loči. Potem pa primi cep v prve tri perste leve roke, in ga prekomaj pol drugi palec na dolgo od ene strani do druge poreži; tako porezan cep obrni, da se mu pičlo do steržena rana naredí. Potem mu še zgornjo mertvo kožo nekoliko posterži, ali prav za prav na lahko poreži, da se spodnja zelena koža pokaže. Na to cep do rame za preparano divjakovo kožo vtakni, ga z dobro vpirjeno ilovico zamaži, ali pa s povoščenim trakom prav terdo povij. Za kožo se cepljuje, kadar je les muževen, da se maji, kadar je na vse druge viže že prepozno cepiti, kar se lahko do kresa godi, da ima le sadjorejec dovolj sirovih cepičev.

4. Kako se v sklad cepi.

To cepljenje kmetje nar bolj rabijo, ker ga nar bolj razumejo. Da se jim pa tako malo prime, je krivo, ker nimajo za to pripravnega orodja, in tudi ne delajo tako na tanko, kakor bi mogli. Cepijo večidel zelo visoko, misleči, da bo drevce popred veliko in živini odšló; tega pa ne premislijo, da, če

bolj visoko cepijo, slabejšo moč ima sok; pa tudi na divjaku pod cepljenjem novih divjakovih rastlik ne potergajo. Kako bi se li potem drevesce prijelo, ker ves sok zgubi? Sok je drevesu to, kar je človeku kri.

V sklad pa tako le cepi: Naj pred odžagaj divjaka tam, kjer ima gladko kožo.

Če je divjak močno vrašen, to se pravi, če ima veliko dobrih korenin, in je že saj, kakor ročnik debel, se sme kake tri ali štiri čevlje visoko odžagati; če je pa divjak slabo vrašen, se mora pa bolj nizko cepiti.

Odžaganega divjaka po verhu gladko poreži, ga z močnim nožem po sterženu prekolji, v sklad zabij zagojzdico in sklad, to je, tudi kožo, ker se rada semtertje razkolje, z ojstrim peresnim nožičkom na obeh straneh gladko poreži. Potem pa cep napravi. Tega na obeh straneh pol drugi palec na dolgo tako poreži, da je zagojzdi podoben; na to mu naredi po obeh straneh ramo, in ga tako v divjakov sklad vtakni, da znotrajne koži, divjakova in cepičeva, vkup pridete. Potem sklad z vlažno ilovico dobro zamaži in s cunjjo obveži.

Če divjak ni čez en perst debel, se mu dá le en cep; če je pa debel, se mu dásta dva cepova, ktera se pa morata tako oberniti, da sta v verhu bolj eden od družega, kakor pri dnu, zato, da drevo vsaksebi raste, in da niso veje vejam na potu.

V sklad se cepi takrat, kadar les začinja muževen postajati.

To cepljenje se večidel rabi pri divjakih iz hoste prinesenih.

Opomniti moram še, kadar se otroci, t. j. večji fantiči cepiti vadijo, naj se jim ne pusti prav veliko cepiti, k večjemu po kakih osem drevesic, da jih preveč ne pokvarijo. Tudi preveliko fantičev v drevesnico jemati bi bilo napčno.

(Konec prih.)

Opominek za učitelja

mesca velikega travnaa.

Ljubi učitelj, delaj kakor vertnar in plevica! Če zapaziš pri otrocih kake napake, jih skerbno odpravljaj, pa tudi varuj, da zraven kaj dobrega ne popačiš. — Pomlad vnema človeka za petje. Skerbi tedaj, da boš otrokom pripravil dosti lepih in primernih šolskih pesem. Vsako pesmico pa morajo otroci